

1.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteko 1.1. – 31.12.2025

1.2.1 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan politiikka vahvistettiin kunnanvaltuustossa 3.2.2014 § 3.

Siilinjärven kunnan hallintosäännön 81 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallitus on vahvistanut Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeen kokouksessaan 11.2.2024 § 45.

Siilinjärven kuntakonserniohje on vahvistettu kunnanvaltuuston kokouksessa 27.5.2019 § 18. Konserniyhtiöt ovat järjestäneet sisäisen tarkastuksensa ja riskienhallintansa Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeen sekä konserniohjeen mukaisesti.

Kunnanjohtaja ja palvelualuejohtajat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Toimintayksiköiden esihenkilöt vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti.

Kunnan johtoryhmä arvioi sisäisen tarkastuksen avustamana kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tasoa ja kehittämistarpeita.

Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.

1.2.2 Kunnanhallituksen arvio konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilasta

Velvoite sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon laatimiseen perustuu kuntalain 115 §:ään. Toimialat laativat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteot vuosittain osana tilinpäätöstä. Selonteoissa esitetään tarpeelliset tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toteutumisesta.

Siilinjärven kunnanhallituksen selonteko sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vuodelta 2025 perustuu palvelualueiden ja konserniyhtiöiden antamiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selontekoihin.

Kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen

Kuntakonsernin tavoitteiden toteutumista on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen toimintakertomuksessa palvelualueittain sekä talousarvion toteutumisvertailuissa.

Taloussuunnitelmassa tavoitteet on jaettu valtuusto- ja lautakuntatasoisiin tavoitteisiin. Lautakuntatasoiset tavoitteet ovat valtuustoon nähden informatiivisia eivätkä sitovia. Tavoitteiden selkeä jaottelu on parantanut tavoiteasetannan ymmärrettävyyttä ja helpottanut tavoitteiden seurantaa.

Kunnan strategiassa määritellyt päämäärät, arvot ja painopisteet, jotka ohjaavat kunnan organisaation lisäksi myös konserniyhtiöiden toimintaa. Kunta omistajana huolehtii omistajaohjauksen keinoin siitä, että tytäryhteisöt toimivat yhdessä kunnan kanssa kuntakonsernin kokonaisedun mukaisesti ja tukevat kuntakonsernin yhteisiä tavoitteita.

Tavoitteiden toteutumista seurataan sekä toiminnan että talouden näkökulmasta. Konsernin tavoitteiden toteutumisesta vastaa konsernijohto ja myös tytäryhteisöillä on velvollisuus raportoida tavoitteiden toteutumisesta, talouden kehittymisestä ja riskeistä kunnan määrittelemällä tavalla. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan mm. osana tilinpäätöstä ja tarkastuslautakunnan arviointikertomusta.

Kuntakonsernille asetetut vuoden 2025 talousarviotavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitellusti ja konsernin toiminta sekä taloudellinen asema ovat säilyneet tavoitteiden edellyttämällä tasolla.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Palvelualueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vuosiraporttien perusteella toimintaa on toteutettu ohjaavien säädösten ja määräysten mukaisesti. Kuntaan ei ole kohdistunut eikä ole tiedossa vireillä olevia vaateita, jotka johtuisivat esimerkiksi lakisäateisten tehtävien laiminlyönnistä.

Yksittäisistä viranhaltijapäätöksistä tehdyt oikaisuvaatimukset ovat olleet vähäisiä suhteessa päätösten kokonaismäärään. Lisäksi toimintaa koskevia kanteluita on tehty yksittäisiä. Näillä ei ole ollut merkittäviä vaikutuksia kunnan toimintaan eikä taloudelliseen asemaan.

Tuloksellisuuden arviointi

Tuloksellisuutta arvioidaan mm. talousarvion toteutumisen, toiminnallisten mittareiden ja asiakastyytyväisyyskyselyjen perusteella.

Asiakaskyselyt antavat keskeistä tietoa palvelujen laadusta, vaikuttavuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta. Vuonna 2025 toteutettiin asiakastyytyväisyyskyselyitä mm. ruoka-, joukkoliikenne-, ja liikuntapalveluista. Varhaiskasvatuspalveluissa asiakaskyselyjä on toteutettu vuonna 2025 kuukausikyselyinä huoltajille. Opetuspalveluissa kysely toteutetaan joka toinen vuosi ja viimeisin palveluiden tyytyväisyyskysely toteutettiin vuonna 2025.

Tuloksellisuutta on arvioitu vuoden 2025 aikana strategisten mittareiden avulla suhteessa strategiaan tavoitteisiin, joita ovat ketterä kehittäjä, hyvinvoiva arki ja elinvoimainen ympäristö. Vuoden 2025 aikana on valmisteltu uutta kuntastrategiaa vuosille 2026–2030.

Lisäksi tuloksellisuuden arviointi perustuu talouden sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisen säännölliseen seurataan. Seuranta toteutetaan tilinpäätöksen yhteydessä, neljännesvuosiraporttein (maalis- ja syyskuu), kuukausiestimaatein helmi-, huhti-, touko-, elo-, loka-, marraskuussa sekä toiminnallisten tavoitteiden seurannalla kesäkuun puolivuotiskatsauksessa.

Hankintojen, omaisuuden ja sopimusten hallinta ja valvonta

Hankintavaltuudet on määritelty hallintosäännössä ja hankintaohjeessa sekä lautakunta- ja viranhaltijatasoisin delegointipäätöksin. Kunnan hankintaohjeistus on päivitetty vuoden 2023 alussa. Hankintoihin liittyvän ohjeistuksen osalta on tunnistettu tarve selkeyttää ja yhtenäistää käytäntöjä. Tämän vuoksi ohjeistusta tullaan kehittämään ja yhtenäistämään tulevaisuudessa.

Hankintatoimi on järjestetty laajana maakunnallisena kokonaisuutena Sansia Oy:n kautta. Kunnan omat hankinnat on hoidettu hankintoja koskevien säädösten mukaisesti, eivätkä kunnan hankintapäätökset ole olleet markkinaoikeuden käsiteltävänä. Hankinnat tehdään sovittujen

yhteishankintasopimusten puitteissa ja sähköisiä järjestelmiä käyttäen sujuvasti ja yhdenmukaisesti.

Hankinnoissa hyödynnetään tilaajaportaalia, ja käytöstä poistetun tavaran luovutuksessa käytetään Kiertonet-huutokauppaportaalia sekä huutokauppatilaisuuksia. ICT-palveluiden osalta päätelaitteiden hankinnat toteutetaan leasing-sopimuksiin perustuen.

Hankintoihin liittyvää osaamista vahvistetaan tarjoamalla henkilöstölle hankintakoulutusta tarvittaessa.

Kunnan hankinnoissa noudatetaan voimassa olevaa EU-pakotelainsäädäntöä. Käyttöomaisuuden seuranta toteutetaan ajantasaisilla käyttöomaisuusluetteloilla 3StepIt -laiterekisterissä.

Sopimuksia hallinnoidaan pääsääntöisesti Dynasty-asianhallintajärjestelmässä. Sopimushallinnan käytännössä on havaittu tarvetta toimintatapojen yhtenäistämiseen ja tätä varten sopimushallinnan ohje on valmistelussa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytila ja kehittämistoimet

Ulkoisen toimintaympäristön vaikutuksia sekä tavoitteiden toteutumiseen liittyviä riskejä seurataan ja arvioidaan koko kunnan, toimialojen ja toimintojen tasolla osana strategia- ja talousarvioprosesseja sekä osavuosi- ja tilinpäätösraportointia. Tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavia riskejä tunnistetaan ja arvioidaan systemaattisesti talousarvion tavoitteiden suunnittelun ja seurannan yhteydessä ja riskien arviointimenettelyä on toteutettu vakiintuneesti tilikauden aikana.

Sisäisen valvonnan vuosisuunnitelma laaditaan vuosittain ja vahvistetaan kunnanhallituksessa. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat toimineet kokonaisuutena hyvin, mikä ilmenee siitä, että merkittävä osa valtuuston asettamista taloudellisista ja toiminnallisista tavoitteista on saavutettu tilikaudella. Mahdolliset tavoitteista jäämiset eivät ole johtuneet sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteista.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointia tullaan kehittämään edelleen mm. digitalisoimalla raportointikäytäntöjä. Tavoitteena on luoda raportointimalli, jossa myös aiempien vuosien tiedot ovat koottuna samaan kokonaisuuteen ja näin helposti hyödynnettävissä raportoinnin pohjana.

1.2.3 Konsernin merkittävimpien riskien hallinta

Kuvaus merkittävimpien riskien arviointimenettelystä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan huomiot

Merkittävimmät riskit arvioidaan taloussuunnitelman laadinnan yhteydessä ja niiden toteutumista arvioidaan talousarvion valtuustoseurannan sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Menettelyistä on ohjeistettu Siilinjärven kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisohjeessa.

Taloudelliset riskit ja niiden hallinta

Kunnan talouden kantokykyyn kohdistuu riskejä erityisesti verotulojen ja valtionosuuksien kehityksen kautta. Näihin riskeihin vastataan talouden tasapainottamisohjelman aktiivisella päivittämisellä ja toteuttamisella. Kunnanvaltuusto hyväksyi tasapainottamisohjelman kokouksessaan 16.12.2024 (§ 48) ja ohjelman kausi kattaa vuodet 2024–2027. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 15.12.2025 (§ 94) merkitä tasapainottamisohjelman päivitetyn tilanteen tiedoksi ja vahvistaa ohjelman jatkamisen edelleen.

Vuonna 2025 tehtiin noin 1,8 milj. euron lisäpoistot. Tuleville vuosille kohdistuu edelleen noin 7 milj. euron alaskirjaus- tai arvonalentumisriski, jota pyritään hallitsemaan talouden tasapainottamisohjelman avulla. Kunnan lainakannasta 62 % on korkosuojattu tai sidottu pitkään korkoon. Vuonna 2025 korkotason lasku on pienentänyt korkokuluja ja korkorakenteen hallinnalla on hillitty korkoriskin vaikutuksia myös tulevaisuudessa.

Toimintaympäristön ja strategian riskitekijät

Vuoden 2025 aikana valmisteltu hankintalain uudistus muodostaa kunnalle epävarmuustekijän. Toteutuessaan se voi vaikuttaa merkittävästi palvelurakenteisiin ja edellyttää laajoja järjestelyjä erityisesti henkilöstö-, talous- ja ICT-palveluissa sekä heikentää nykyisten toimivien yhteistyörakenteiden jatkuvuutta.

Alhainen syntyvyys vaikuttaa väestökehityksen kautta asiakasmääriin ja lisää tarvetta tarkastella muun muassa palveluverkkoa talouden kireässä tilanteessa. Päätöksenteossa etenevä kuntastrategia vuosille 2026–2030 tunnistaa keskeiseksi haasteeksi väestörakenteen muutokset ja kasvun tarpeet, joihin pyritään vastaamaan rohkealla uudistumisella ja ennakoivalla päätöksenteolla.

Varautuminen, tietoturva ja tietosuoja

Varautumisella ja valmiussuunnittelulla pyritään varautumaan normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalle. Varautumista tukevat ennakolta laaditut ja säännöllisesti päivitettävät valmiussuunnitelmat. Vuonna 2025 on jatkettu kunnan varautumisen kokonaisvaltaista kehittämistä ja keskeisiä toimenpiteitä ovat olleet muun muassa häiriöviestinnän kehittäminen, varautumisharjoituksiin osallistuminen, väestönsuojiiin liittyvät toimet sekä hallintosäännön päivittäminen.

Tietosuoja, tietoturva ja tekoälyn hyödyntäminen ovat keskeinen osa asiantuntijatyötä. Näihin liittyvän osaamisen vahvistamiseksi henkilöstölle on järjestetty tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksia sekä tekoälylukutaitoa kehittävää koulutusta. Koulutukset ovat kunnan henkilöstölle velvoittavia ja niiden suorittamista on edellytetty myös luottamushenkilöiltä. Lisäksi kunnassa toteutetaan kyberriskianalyysi kiinteänä osana kunnan vuosittaista riskienarviointiprosessia.

Henkilöstö ja työturvallisuus

Sairauspoissaolojen määrä on jatkanut laskevaa kehitystä. Vuonna 2025 henkilöstön sairauspoissaolot olivat keskimäärin 10,9 kalenteripäivää työntekijää kohden (vakituiset ja määräaikaiset), mikä on vähemmän kuin edellisvuonna. Työterveyshuollon painopisteenä oli ennaltaehkäisevä toiminta ja työkyvyn varhainen tukeminen. Käytössä olivat edelleen muun muassa työpsykologin ja psykiatrisen sairaanhoitajan palvelut sekä kausi-influenssarokotukset.

Myös työtapaturmien määrä ja tapaturmataajuus laskivat edellisvuodesta. Vuonna 2025 sattui 61 työtapaturmaa, joista korvattuja vahinkoja oli 22, mikä puolestaan johti korvattujen työpaikkatapaturmien taajuuden merkittävään pienenemiseen. Työturvallisuutta edistettiin haittojen ja vaarojen arvioinnilla, läheltä piti -tilanteiden ja tapaturmien käsittelyllä työyksiköissä ja esihenkilöinfoissa sekä sähköiseen järjestelmään raportoinnilla. Myös johtoryhmä seurasi säännöllisesti sairaus- ja tapaturmapoissaoloja.

Lisäksi työllisyystoiminnan käynnistämisyhteistyössä on tunnistettu raportointiin liittyviä puutteita. Havaitut haasteet liittyvät toiminnan alkuvaiheeseen sekä uusien toimintatapojen käyttöönottoon ja vakiintumiseen.

Vakuutukset ja vahingot

Vakuutukset ovat ajantasaiset ja tarvittavat tarkistukset ja täsmennykset tehdään säännöllisesti kunnan sekä vakuutusmeklarin yhteisissä vakuutuspalavereissa. Vakuutusmeklaripalvelut kilpailutettiin Sansian kautta vuonna 2025 ja uusi nelivuotinen sopimuskausi Söderberg & Partnersin kanssa alkoi 1.1.2026.

Palvelutoiminnan laajuuteen nähden vahinkojen määrä on ollut erittäin vähäinen ja kunta on maksanut vain joitakin korvauksia palvelutoiminnassa sattuneista vahingoista. Kunnan vahinkorahastosta ei maksettu korvauksia vuonna 2025, eikä toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittäviä riskejä ole realisoitunut. Vahingonkorvausoikeudellisia prosesseja ei ole ollut, eikä kunta ole joutunut väärinkäytöksiin liittyviin oikeudellisiin tai taloudellisiin korvausvastuuihin.

1.2.4 Konserniyhtiöt

Kunnanvaltuuston hyväksymä konserniohje (27.5.2019 § 18) määrittelee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuut ja tehtävät.

Tytäryhteisöjen tulee raportoida kunnalle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta sekä toiminnan ja talouden kehittymisestä. Raportoinnin yhteydessä esitetään myös arvio toimintaan ja talouteen liittyvistä riskeistä ja raportointiaikataulu noudattaa kunnan yleisiä käytäntöjä.

Tytäryhteisöillä tulee olla käytössään riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Merkittävimpien riskien hallitsemiseksi seurataan säännöllisesti sovittuja mittareita ja tavoitteiden toteutumista. Riskeistä on raportoitava viipymättä myös konsernijohdolle.

Tytäryhteisöjen hallitukset vastaavat riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä raportoinnista kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Toimitusjohtajat vastaavat riskienhallinnan käytännön toteutuksesta ja sen tuloksellisuudesta.

Kunnanjohtaja ja sisäinen tarkastus suorittavat konsernivalvontaa säännöllisesti toimintavuoden aikana, minkä lisäksi he käyvät kaksi kertaa vuodessa konsernivalvontakeskustelut tytäryhteisöjen hallitusten puheenjohtajien ja toimitusjohtajien kanssa. Lisäksi kaikkien tytäryhteisöjen ja konsernijohdon yhteinen valvontatapaamisia pidetään säännöllisesti.

1.2.5 Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Palvelualueiden johtajat ovat toteuttaneet sisäistä valvontaa omilla vastuualueillaan ja raportoineet havainnoista sisäiselle tarkastukselle kunnassa käytössä olevien sisäisen valvonnan muistilistan ja riskikartoituksen mukaisesti. Sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelma laaditaan vuosittain ja vahvistetaan kunnanhallituksessa hallintosäännön mukaisesti.

Sisäisen tarkastuksen käytänteitä on päivitetty vuoden 2025 loppupuolella ja uudistetut menettelyt on otettu käyttöön vuoden 2026 alusta. Päivitykset ovat koskeneet muun muassa tarkastusten dokumentointia ja lomakkeistoa sekä havaintojen käsittelyä. Vuoden 2026 alusta lähtien sisäisessä tarkastuksessa on lisätty kohdennettujen tarkastusten määrää. Lisäksi tarkastusten keskeiset havainnot ja johtopäätökset saatetaan tiedoksi niille tahoille, joilla on vastuu toiminnan ohjauksesta, valvonnasta ja kehittämisestä.

Kokonaisuutena arvioiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat olleet oikeasuhtaiset kunnan toiminnan laajuuteen ja luonteeseen nähden ja tukeneet kunnan tavoitteiden saavuttamista.